

35722 II Bg 155/98. 80

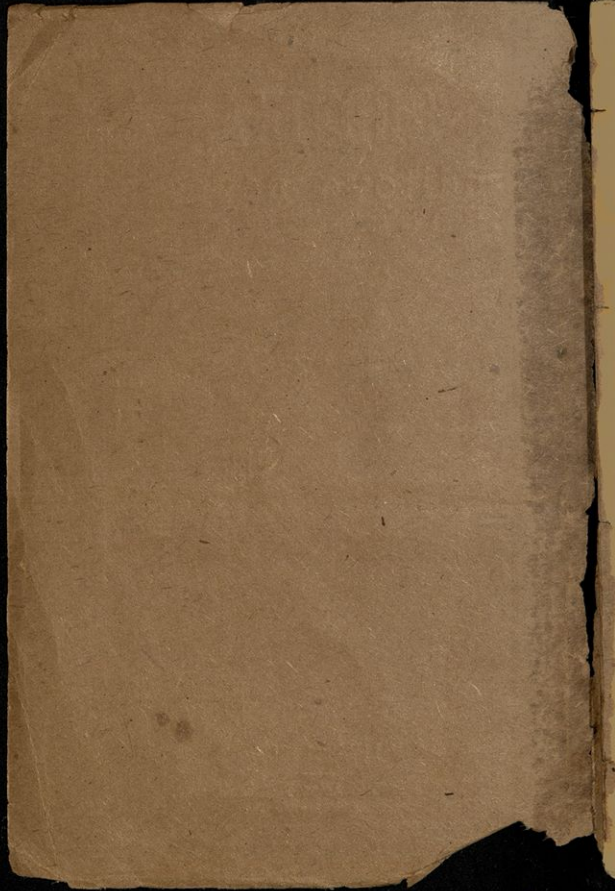
HEDVIKA,

banditova nevesta.
Povest iz sedemnajstega stoletja.

V Ljubljani 1886.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigovez.
Tiskal L. Kordeš v Mariboru.

HEDVIKA, banditova nevesta.

Povest iz sedemnajstega stoletja.

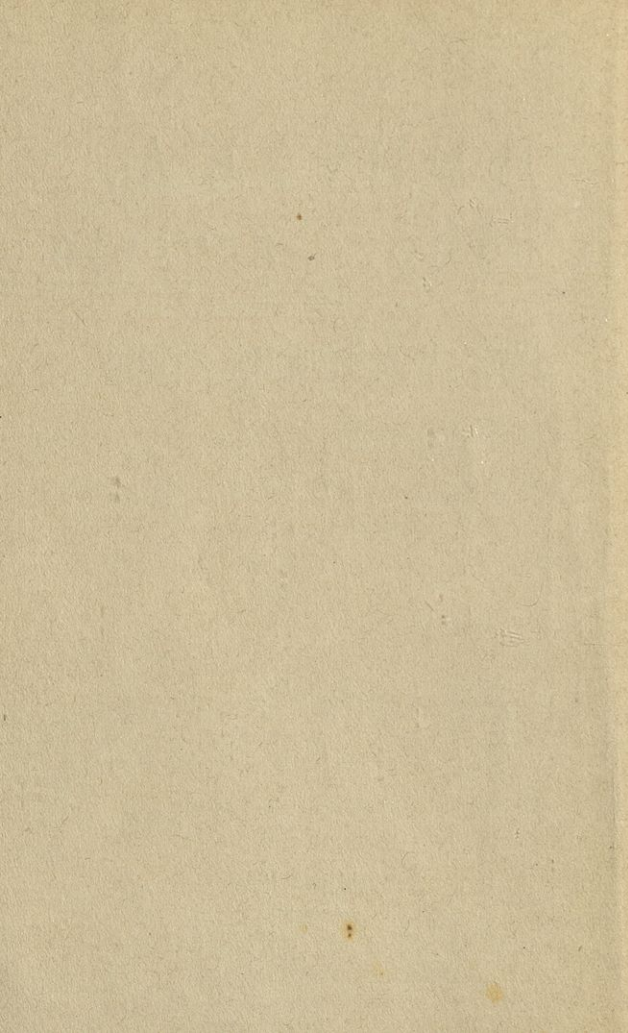
Za prosto ljudstvo po T. Körnerjevem igrokazu
predelal M. Kramar.

V Ljubljani 1886.

Založil in prodaja Anton Turk, knjigovez.

Tiskal L. Kordeš v Mariboru.

I.

Pred več sto leti krasilo je slovensko zemljo veliko več gradov nego sedaj. Skoro na vsakem prijaznem holmcu, na strmi pečini, ali v tihem gaji, bodi-si romantične gorenjske, vinonosne dolenske, ali z naravnimi čudi in lepotami bogato obdarjene notranjske strani, kipel je gradič v zračne višine. Toda veliko tistih gradov leži sedaj v prahu in razvalinah; komaj se morebiti še pozna njih stališče, vendar nam domači kmetič zmirom kaj pove od plemenitašev, ki so bivali tukaj.

Razrušeni so bili ti gradovi deloma v krvavih bojih z ljutimi Turki, ki so tako pogostoma napadali našo domovino, deloma pa so počasi sami razpali, ker graščaki so bili potem, ko je vladarjev ukaz omejil plemenitašev prevelike pravice in kmeta bolj v varstvo vzel, pod nič prišli.

Človeka prešine neka groza, ko pri kakej razvalini premišljuje davno pretekle

čase, ker sedanji tukajšnji prebivalci so le sove, zeleni kuščarji in pisani gadje, junaki ali bolje posestniki gradú pa spé trdno smrtno spanje. Od vsega bogastva in vse bliščobe ni ostalo nič družega, kakor kup kamenja in stoletni gabri, ki šepetaje motijo grobno tišino in temno z bršljinom poraščeno smrečje, ki domišljiji, ko veter potegne, tužno pripovedujejo tukajšnjo nekdanjo slavo in dozdeva se človeku, da sliši po ušesih doneti pesem več stoletij, ki popeva in jasno priča, kako minljivo je vse na svetu, da vse, kar stvari človeška roka, razpade gotovo, če ne prej, gotovo pa pozneje, a le kar dovrši um in duh, nosi pečat neumrljivosti na sebi.

Na jugo-vzhodni strani Kranjske stoji mesto Kočevje. Le malo milj od mesta proti zahodu stoji v podnožji malega gorovja na nizkem griču na pol razdrt grad, česar trdno zidovje priča, da je bil nekdanj ta grad majhna trdnjava. Streha in velik del zidovja se je uže zdavno podrlo; trnje in drugo grmovje raste sedaj po razvalinah, kjer so poprej srečni ljudje stanovali. Za gradom, in tudi še višje, je gorovje na gosto s smrekami in jelkami poraščeno; pod gradom pa ovija trta svoje veje po mladih deblih in razpalem

zidovji. Doli v dolini se razprostira prijazna vas, obdana z rodovitnim sadnim drevjem in cvetočimi logi.

II.

Felzek se imenuje ta grad in je bil sprva lastnina milosrčne grofovske rodovine, katera se je tudi po gradu Felzek imenovala. Koncem sedemnajstega stoletja prebival je tod stari Gerhard felzeški s svojo soprogo Nežo. Stari gospod je bil zvest državljan, ter se v svoji mladosti, ob času tridesetletne vojske, v marsikaterem hudem boji hrabro boril. Pozneje se preseli s svojo ženo na mirni grad Felzek, kjer sta v neskaljeni sreči drug do drugega mnogo srečnih let doživela. Zvesti podložniki so jima bili iz srca udani, in prijateljska vez sosednih plemenitašev je množila njih srečo.

Nepopisljivo je bilo veselje Gerhardovo in Nežino, ko jima Bog podari zdravega in krasnega fantiča in to tem bolj, ker je bil do sedaj nju zakon brez otrok. Dan, ko je dete sv. krst prejelo, ni bil le za grofovsko rodovino dan veselja, temveč tudi za vse

podložnike felzeškega gradú. Mladega grofiča skrbno vzgojiti, bila je očetu in materi najslajša dolžnost. Dete se je krepko telesno in duševno razvijalo in iz malega deteta vzrastel je čvrst deček.

Mladi Julij felzeški dobil je kmalu tovaršico. Stari grof je imel gozdarja, katerega je pa le bolj zaradi prijateljstva in hvaležnosti, kakor pa kot služabnika na graščini imel. Hartman, tako se je gozdar klical, je namreč rešil Gerharda uže dvakrat smrtne nevarnosti. Za časa, ko je Gerhard imenovani grad kot dedščino svojih prednikov v last dobil, prišel je tudi Hartman žnjim na grad, kjer ga novi gospodar imenuje nadzornikom graščinskim gozdom. Kmalu potem se gozdar poroči; a uže čez leto dni vzame mu nemila smrt svojo drago ženo, katera mu v spomin zapusti le malo mesecev staro dete. Grofinja se uboge sirote usmili, vzame jo k sebi, ter goji kakor bi bila nje lastna hči. Dete še ni leta dopolnilo, ko tudi oče nevarno zboli in umrje; huda kužna bolezen storila je konec njegovemu življenju. Na smrtni postelji obljubita gozdarju grof in grofinja, da hočeta za otroka kakor za last-

nega skrbeti. Utolažen zatisne Hartman na veke trudne oči.

Kar sta grof in grofinja umirajočemu gozdarju slovesno obljubila, izpolnjevala sta pozneje natanko. Isto vzgojo, kot nju lastni sin, prejemala je tudi gozdarjeva hčerka. Otroka sta se jako ljubila in drug ni mogel biti brez družega. Kaj lepo je bilo gledati čvrstega dečka, krasno podobo nežne mladosti, s temnimi kodri in velikimi rujavimi očmi, in majhno, plavolaso, modrooko deklico, ko sta se igrala. In kako je bil grof vesel, videč, s kako skrbjo Julij na svojo za dve leti mlajšo Hedviko pazi, kako hrabro se v bran postavi, ako jej kaka nevarnost preti. Nobena pečina ni bila prestrma, nobeno trnje prebodeče, da ne bi tja došel in ne utrgal redko cvetoče cvetlice, katera se je dopadla Hedviki in jej iste v dar podal. S solznimi očmi je čestokrat Hedvika prosila očeta, naj ne kaznuje Julija, čeprav je časih pač zaslužil biti nekoliko okaran.

Kakor sta se otroka telesno in duševno krepko razvijala, ravno tako je tudi ljubezen v mladostnih srcih nehoté jela prve kali poganjati. Deček postane čvrst mladenič, nežna deklica pa se razcvita jednako krasni po-

mladini roži, katera ima v kratkem ves njen kinč raztrositi po samotni, tihi okolici.

A sreča ni stanovitna. Hipoma, uže čez noč se ospé in nemila usoda preganja človeka. Tudi v grad, kjer je vedno vladala neskajena sreča, posegla je zdajci pogubljiva roka nemile usode ter razdjala blagi, domači mir. Avstriji je pretila velika nevarnost; na dveh straneh pritiskal je sovražnik v deželo in cesar Leopold I. bil je v hudih zadregah. Javne blagajnice so bile prazne in le z velikim trudom se je posrečilo cesarskim vojskovodjom zbrati armado, katera je pa bila po vsem premajhna, da bi odgnala tako močna sovražnika. Prvi bil je to Ludovik XIV., francoski kralj. Leopoldu I. škodoval je kakor je vedel in znal; spuščal se je z vojskami nanj, trgal mu je najlepše dežele iz njegove krone ter podpihoval najmogočnejše njegove podložnike proti njemu. A vse to mu je bilo še premalo, želel ga je popolnem zadušiti in ker je bil za to sam preslab, obrnul se je s prošnjo za pomoč celó do Turkov, da-si tudi se je imenoval sam in so ga imenovali po vsej Evropi najbolj krščanskega kralja. — Več let nagovarjal je Turka, obetal jim zlate gradove in vso svojo

vojsko za pomoč, če planejo na ubozega Leopolda I.

Se vé da sta veliki vezir Köpreli Mustafa in njegov cesar to ponudbo vsprejela, ter obljubila, da planeta z veliko vojsko na Ogersko, kar se je tudi v resnici zgodilo.

Da bi cesar Leopold I. tako izvrstnih mož v svoji armadi ne imel, kaj slaba bi se mu bila godila. Princ Karol lotaringiški, Ludovik badenski, pred vsemi pa blagi princ Evgen so bili možje, katerih namen je bil oleti Avstrijo preteče pogube.

V tacih stiskah potrebovala je domovina hrabrih junakov in žalostna vést o bližajoči se vojski je hučo vznemirjala preplašene okoličane felzeškega gradú; kajti od tod pa do turške meje ni bilo posebno daleč in bati se je bilo treba nepričakovanih turških napadov. Strah pred krvoločnimi Turki bil je na Ogerskem velik. Kmalu prihrumi turška drahal v deželo, požigaje mesta in vasi, žene, mladeniče in očete pa vlačí v sužnost.

Za vojno četo, katero je imela Kranjska v boj poslati, dal je tudi grad Felzek potrebnih junakov. Stari grof podal bi se bil tudi sam s četo nad sovražnika, če bi ga ne bila nadležna bolezen v nogi primorala

pri domu ostati. Ko ga pa njegov sin, kateri je zdajci izpolnil sedemnajsto leto in telesno lepo razvit in močan postal, prosi dovoljenja v boj nad sovražnika se podati, tedaj mu Gerhard ni hotel goreče želje odreči. Čeravno je krvavelo očetovo srce, videč, v kako nevarnost se hoče njegov edini sin podati, vendar si je bil v svesti, da je treba domovino oteti preteče pogube. Še s težjim srcem pa je grofinja dovolila v njegov odhod, a tolažba, da je njen sin v božjih rokah, hladila je globoke srčne rane.

Kakor strela iz jasnega neba, tako nenadoma in hudo je zadela žalostna vést Hedvikino srce; niti besedice ni odgovorila, ko ji grofinja pove, da odide njen prijatelj in tovariš iz mladih let v vojsko, le nekaj debelih solz, ki so se vtilile iz krasnih oči doli po rudečih licih, pričalo je o hudih notranjih bolečinah. Uže nekaj časa poprej čutila je Hedvika, da ljubi Julija, a sramožljivost jej ni dopustila mu tega naznaniti, in skušala je po moči, da se ga kolikor mogoče ogiblje. A zdaj, ko ga ima morda na veke izgubiti, zdaj še-le čuti, kako zelo ga ljubi, bolj ljubi kakor se mora brat ljubiti in kako težka bo ločitev za njo.

Na večer pred njegovim odhodom snideta se Julij in Hedvika sama na vrtu. Kako žalostno se je on ozrl v njene modre oči, tako milo, kakor da bi hotel s samim tem pogledom izraziti vso svojo notranjo bôl. Sladek poljub na rudeči ustni pričal je vročo ljubezen. Hedvika položi svojo glavico na njegove prsi in jame milo jokati. Čeravno je bil sam silno žalosten in potr, vendar je skušal Hedviko tolažiti s tolažilnimi besedami. Odkrije jej svojo gorečo ljubezen ter jej obljubi, da je nikdar ne zabi, celó v divjem boji na ptujem ne in ako ga sreča zopet v svojo domovino pripelje, da jo popelje pred altar. Tudi Hedvika mu pove, da ga ljubi in da mu hoče na veke zvesta ostati. Tako je bila sklenjena sladka vez ljubezni dveh mladih src.

Druzega jutra odhaja Julij iz očetovega doma; blagoslov starišev ga spremlja na poti. Žalostna Hedvika zre iz okna za njim s solznimi očmi.

Ondi, kjer se bela cesta zavije, da jo visok hrib zakrije, ondi, kjer se zadnjič lahko še očetov grad vidi, vstavi Julij svojega konja, potem pa vpré svoj pogled na tihi grad, kjer je preživel tako srečno svoja

mladostna leta. In zdi se mu, da stoji Hedvika pri oknu in da mu miga z belim robcem v slovo; tudi on izdere svoj meč ter jej žnjim odzdravlja. Na to zasegeče čilega konjiča in v brzem koraku se pomika hrabra vojna trumica dalje.

III.

Šest let je minulo, pač dolgi in hudi časi za dežele Leopolda I.; toda orožje hrabrih junakov je bilo zmagovito ter napuh mohamedancev popolnem ukrotilo. Pri Salankemih je princ Ludovik badenski, cesarski vojskovodja, velikega vezirja Köpreli Mustafa v veliki bitki popolnem premagal; več tisoč Turkov je palo, med njimi Köpreli paša sam. Novi veliki vezir pa je bil po vsem nezmožen mož, ni mogel kristjanom veliko hudega prizadeti. Konečno prikaže se sultan Mustafa II. sam na bojišči ter spodbuja in navdušuje jezdece in janičarje k večemu naporu in vstrajnosti; pa vse ni dosti koristilo. Ko se sultan Mustafa ob desnem bregu reke Tise dalje pomika, pri mestu Senti most čez reko postaviti ukaže in uže s precejšnjo vojsko

na drugo stran dospé, tedaj zajame sloveči Evgen glavno vojsko ob desnem bregu ter jo popolnem uniči. Potrtega srca, zraven pa z velikim srdom, moral je sultan Mustafa z nasprotnega brega gledati zgubo boja. Ko je pa premagana vojska, kolikor je je še ostalo, s strahom čez most bežala, zasledovana od cesarskih jezdecev, spustil se je sultan sam v beg in bežal v Temešvar, kjer je dobil le za malo časa varno zavetje, kajti kmalu se je morala tudi ta trdnjava cesarskim udati.

V takem položaji bi bil sultan kaj rad odjenjal; sklenili so za nekaj časa premir, kateri je bil za Avstrijo jako ugoden.

Sedaj je lahko cesar nekaj vojakov odpustil, da se povrnejo vsak v svojo domovino. Vsaj so se tako hrabro borili in njih vojskovodje pridobili so lavorjevih venccev za sijajno zmago: njih ime pa živi še dandanes v časti in spoštovanji med ljudstvom.

Vudi mladi grof felzeški je bil med onimi, kateri so si v boji častno ime pridobili. V vsaki bitki se je hrabro boril; z neustrašenim pogumom zakadil se je s svojimi jezdecimi med sovražno trumo. Po bitki

pri Senti ga je princ Evgen javno v pričo celega polka pohvalil, mu znamenje hrabrosti na prsi pripel, ter imenoval ga pridnega vojaka. Kot konjiški stotnik v dragonskem polku Strahlemburg dobi po sklenjenem premiru odpust, da se po dolgi ločitvi zopet povrne v svojo drago domovino, na grad svojih očetov, da vidi svoje stariše in česar še bolj želi, da vidi lepo Hedviko, katere rajska podoba se mu je tako zeló v srce ukoreninila.

V divjem življenju v taboru, kjer marsikateri drugače dober mož zabi na dom in na vse, kar mu je bilo nekdanj najdražje, ni mladi grof zabil svoje neveste in prisege, katero je zadnji večer pred odhodom v domačem vrtu slovesno storil. Slabi izgledi tovarišev ga niso izpridili; njih zasmehovanje je zaničeval. Marsikatero lepo deklico je videl, katera je bila pač z vsemi telesnimi lepotami bogato obdarjena in katera ga je z zapeljivimi pogledi opazovala; a podoba drage Hedvike bila mu je vedno pred očmi, bila je skrivni lek, ki ga je varoval pogube in nevredne prisege, ljubezni in zvestobe.

IV.

Na gradu se za časa vojske ni mnogo spremenilo. Bližnjih krajev ni napadal kruti sovražnik. Stari grof in njegova soproga sta se močno postarala, kar je gotovo bolj skrb za edinega sina, kakor pa brême let, v to pomogla. Hedvika je postala lepa devica, tanke pa vendar čvrste postave. Bujni, zlatolasi kodri vsipali so se po krasnem životu, iz modrih očij pa je gledala deviška nedolžnost. Tanki vrat, majhni roki in nogi, vse to je tako lepo pristojalo in uplivalo na zalo podobo, da se je slehernemu pri prvem pogledu morala dopasti.

Grofinja je, odkar je njen sin zapustil očetov grad, hčer umrlega gozdarja še bolj ljubiti pričela kakor poprej; kajti dobro je vedela, da blago in nedolžno srce potrebuje gorke materne ljubezni. Hedvika je pa grofinji tudi to ljubezen vedela vračati s tem, da jo je tudi iz srca ljubila ter ji vsako željo natanko in hitro izpolnila. Večkrat ste pri pletkanji vkup sedele in se pomenkovale o Juliju, ki biva tako daleč proč, tako daleč doli na Ogerskem. Globoki vzdih prihajali so tadaj iz rahločutečih prsi in

marsikatero vročo molitev za srečno vrnitev je molila.

O času, ko se naša povest vrši, ni bilo še dobrih in varnih cest; naravno je tedaj, da marsikatero poročilo ni dospelo do zaželenega kraja. Tudi grof Felzek je redkokedaj prejel kako poročilo o svojem sinu. Dvakrat so mu pač naznanili, da je njegov sin ranjen, da pa nevarnost ni velika, kar je zmirom Hedviko in grofinjo močno vznemirjalo. Ko se je pa slednjič glas o sklenjenem premiru tudi po tihi grajski okolici razlegal, je vse kar veselja poskakovalo in slehernemu, ki je imel kacega izmed svojih ali pa znanca na bojišči, bilo je tako veselo pri srci. V gradu je bilo veselje nepopisljivo; vsaj so vsi vedeli, da je Julij še živ in da se prav kmalu vrne v naročje svojih dragih.

Grofinja in Hedvika ste zdajci dan za dnevom sedeli pri oknu ondi na severni strani gradu, kjer se vidi na cesto, ki pelje proti Ljubljani, po kateri ima Julij priti. Stari Bernard grofov posteljnik, hodil je po večkrat na dan, akopram težko, na stražni stolp gledat, ali uže prihaja mladi junak po cesti; in jako bi ga veselilo, če bi on zamogel

prvi to veselo vèst svojemu gospodu naznani. Vsi prebivalci gradu in podložniki grofovi so kaj težko pričakovali prihoda mladega grofa, razun jednega; ta je bil namreč gozdar Rudolfo, katerega je še-le pred malo časom stari gospod v službo vzel. Dolga koščena in žilasta postava je pričala precešnjo telesno moč; tamna koža, tuje doneči jezik, vse to pa je razodevalo, da mož ni rodom nemec, temveč italijan. Njegov ne ravno zoprn obraz znal je na čudni način spremeniti; tedaj pa je hudo gledal in oči so se mu iskriale, da je bilo vsakega groza in vsak je skušal spred oči mu priti. Pri vsem tem pa mu vendar nihče ni mogel v hudo šteti, ako je bil hladnokrven in se ni veselil, ko so mu drugi pripovedovali o prihodu mladega grofa, vsaj ga še nikdar ni videl, tedaj ga tudi ne pozna.

Težko so pričakovali Julija, a slednjič je vendar le prišel; Hedvikino bistro oko ga je prvo zasledilo. „Uže pride!“ vskliknila je radostno, pri tem pa močno zarudela. Grofinja se je morala, velike iznenadnosti, kar za mizo prijeti, da se ni zgrudila. Potem pa hiti s Hedviko navzdol po stopnicah v grajski dvor, kamor je tudi uže grof s svojimi slu-

žabniki prišel, da pozdravi mladega junaka. Vzdigljivi most počasi pade, v tem trenutku pa prijezdi mladi konjiški stotnik v svetli vojaški opravi v dvor. Hipoma se vrže raz konja, potem pa plane k svojemu očetu ter ga strastno objame. Pač gniljiv prizor, ki mora vsakega ganiti; staremu Bernardu so kar solzé prišle v oči, videč nepopisljivo veselje srečnih starišev.

Hedvika je stala za grofinjo; vsaj ni imela pravice se bolj približati ali še celó prva ga objeti. Akoravno je bil Julij njen prijatelj iz otročjih let, kjer sta se skupaj igrala, akoravno jej je pred odhodom ondi na samotnem vrtu prisegel večno ljubezen in zvestobo, kar je še do danes vse tako dobro pomnila, kakor da bi se bilo včeraj zgodilo, vendar se ni mogla drzniti in mladostno srce jej ni dopustilo, da bi se mu približala in ga strastno objela. Šest let je preteklo, kako neizmerno dolgi čas za mlada ljubimca. In vendar, kako se hoče še sedaj drzniti mladega grofa objeti? On je plemenite rodovine in si lahko izbere ženo iz take rodovine, a ona, kaj je ona — uboga sirota, ki se ima edino le blagim Julijevim starišem zahvaliti, da živi in sedaj naj bi mislila na

ženitev! O nespamet: in Bog vé, kolikrat se je Julij uže kesal, da jej je prisegel ljubezen? Take misli so navdajale v trenutku Hedvikino vročo glavo. Vrh tega bi bilo še nespametno in nehvaležno do dobrih ljudi, ki so jo tako ljubili, kakor edinega otroka, da bi še dalje kaj takega mislila. Sklene toraj vsako nespametno misel opustiti, ljubezen pa, ki je v mladem srci tako živo tlela, zatreti.

Zdajci obrne mladi mož proti Hedviki svoj ogorel obraz ter jej nekaj trenutkov zre v jasne oči. Nju pogledi se vjamejo, Hedvika obrne svoj pogled sramežljivo k tlam; pa kmalu se ojači ter mu v kratkih besedah izrazi veliko veselje, da se je „gospod grof“, po tolikem času zopet zdrav in z zmago venčan vrnil na svoj rojstni dom.

Mladega stotnika je tako pikri pozdrav ljubice jako osupnil. Ko jo je sedaj po préteku toliko časa zopet videl, zlela se mu je še veliko lepša in krasneja kakor tedaj, ko jo je zapustiti moral. Najraje bi bil on Hedviko veselja na srce pritisnil, ako bi se ne bal starišev in sramoval grajskih strežajev; in tako brezčuten njen pozdrav mislil si je, da izvira le od tod, ker se Hedvika njegovih

starišev boji. Kakor bi se bil on najsrečnejega pod solncem čutil, če bi ga bila Hedvika z ljubkim nasmehom pozdravila, isto tako zeló ga pa nasprotno užali brezčuten ta pozdrav. Morda ni boljšega v svoji nesprideni ljubezni in zvestobi zaslužil? Ali pa se ni drznila v pričo starišev in služabnikov svoja čutila objaviti? Toda sedaj ni bil čas za takova premišljevanja. Skušal je notranjo vznemirjenost kolikor mogoče zakriti ter ji na njen pozdrav tudi primerno odzdravil. Tolažil se je s tem, da bode, ko jo samo dobi in ogovori, pač z drugimi čutili mu odgovarjala; kajti da ga še vedno ljubi, o tem ni dvoma. A treba je potrpeti za nekaj časa, ker oče in mati ga v enomer priganjata, naj jima vendar kaj pove, kako se mu je na ptujem godilo.

V.

Felzeški stotnik ni znal kake skrivnosti prikriti; vsaj se tudi nikdar ni vabil o tem, kajti kaj tacega, da bi moral komu prikriti, ni pač nikdar storil; njegevo srce bilo je vedno in za slehernega odprto. Ni se treba

tedaj čuditi, ako so grajski služabniki njegov pomenljiv pogled na Hedviko takoj opazili. Ali je kuharica ali pa hišina to opazila, ne moremo trditi; vendar o jednom pa smemo za gotovo reči, da je hitro vse opazil. Ta natančni opazovalec je bil gozdar Rudolfo.

Mož je uže poprej sam malo pogledoval za Hedviko in oko tekmeca je ostro. Na obrazu mladega junaka je gozdar takoj vsa notranja čutila bral. Njegove oči so se iskrile pri tem opazovanji, prebledel je, roki pa ste se mu krčevito stiskali v pest.

Prišel je pred nedavnim časom v naše kraje, videl krasno Hedviko, njena podoba se mu je globoko v srce vcepila in prav zaradi tega je prevzel pozneje službo gozdarja na gradu Felzek. Trden sklep je storil, deklica mora biti njegova in naj se tudi cel svet zruši. Bil je pa tudi mož beseda; kar je jedenkrat sklenil, moralo se je zgoditi in če bi bilo še toliko truda in neprijetnosti vmes.

Gozdarjeva preteklost ni bila ravno sijajna, akoravno je štel še-le trideset let. O njegovi preteklosti se sicer ni kaj gotovega vedelo, kajti z gospodovimi služabniki se ni kar nič pečal, še ogibal se jih je.

Naravno je tedaj, da ni nihče od njega kaj poizvedel, le njegovo čudno vedenje, njegov olikan govor je pričal, da mora biti mož iz kake boljše rodovine. Le kadar je bil sam kje, tedaj je strmel divje pred se ter mrmral hude kletve v tujem jeziku. Vaščanom se je njegovo vedenje zdelo sumljivo; nekateri so menili, da mora imeti kak umor na vesti, zopet drugi pa, da mu do novega umora ni posebno delo.

Tudi stari Bernard v gradu je gozdarja čestokrat opazoval in tudi o njegovem čudnem vedenji že gospodu marsikaj povedal; toda grof, ki je bil z gozdarjem popolnem zadovoljen, je vsakokrat starega Bernarda posvaril, naj ne dela ljudem krivice, katere izpričati ne more.

Ko je bil gozdar naklonjenosti mladega grofa do Hedvike popolnem prepričan, sklene svoj namen ne več odlašati. Sicer se ni bal, da bi Julij, mogočen naslednik grofa Felzeškega, Hedviko kedaj snubil in za ženo vzel. Ne, tega si niti domišljjal ni; ker pa sam ni bil veliko prida, si tudi o drugih ni mogel dobrega misliti in tudi mladega grofa menil zapeljivcem, kateri bode deklico le toliko časa rad imel, dokler se je ne naveliča in

zapelje. Zato skuša, kakor najhitreje mogoče, da si pridobi deklico in da jo vzame v zakon; le po tej poti mu je potem mōči slehernega zapeljivca odvrniti.

VI.

V grofinji sobi sedi Hedvika sama; družčina v vrtu jej ni ugajala, zatoraj jo je zapustila in se podala v grad. Le v tihi samoti jej je mogoče prenašati hudo bōl nesrečne ljubezni. Z Julijom do sedaj še nista bila sama vkup; kje na samem ž njo govoriti, vedela se mu je Hedvika zmiraj odtegovati. Njegov doneči glas, ko jo je pozdravljal, je tako sladko donel v njenih prsih in kako rada bi mu bila srčne čute razodela, čute, katere bi bila najrajše sama sebi prikrila.

Vroč čelo na nežno ročico vprto, sedi nekoliko časa mirno. Globoko vzdihne. „Hedvika, opusti te misli“, zakliče; „ti si dekla; on je tvoj gospod! zabi, kar je bilo.“

Prestraši se; brzi koraki se zaslišijo. Hitro vstane ter hoče iz sobe, a na pragu prestriže jo grof. Rudečica jo zalije, urno

pozdravi grofa ter hoče oditi; a grof ujame nje ročico in jo krepko drži.

„Tako, Hedvika — sem mar to zaslužil?“ reče on z užalnim glasom. „Si mar s tem pikrim, spoštovanja polnim pozdravom mene, tvojega Julija ménila? — Morda nisem več tvoj? Ali tvoj prijatelj, s katerim si se nekoč igrala, ne zasluži boljšega vsprejema?“

„Gospod grof!“ — šepeta osupnena deklica.

„Kako?“ odvrne stotnik — „gospod grof? — Hedvika, to je preveč; kaj tacega pač nisem zaslužil. ‚Gospod!‘ — tako me imenuje moja Hedvika?“

„Gospod grof“, reče Hedvika tiho, oči k tlam obrnivši, vi sodite moje besede krivo. Vsaj ste mi bili zmiraj dobri in mi niste nikdar zapovedovali.“

„Kaj pač pomenijo te besede?“ odvrne Julij. „Kje so pač oni glasovi, one nežne, rahločutne besede, katere so k najini sveti zvezi pripomogle? Kaj se ti je pač zgodilo, Hedvika? govori!“

„Prosim vas,“ reče deklica uže nekoliko mirneje, toda s krepkim glasom, „pozabite na one srečne dneve, ko sva se kot otroka vkup igrala, ko še nisva sveta in

njega zapeljivosti poznala. — Ta čas je minul. Sedaj se nama pač vsaka reč drugače vidi. Zveza, katero sva v mladostnih letih sklenila, je razdrta; vi ste visoko čislan gospod in jaz vaša dekla.“

Pri teh besedah skuša se deklica mlademu junaku iztrgati, toda zamán; še krepkeje jo prime za belo ročico in reče: „Ne, kar tako mi ne utečeš. Preje moram še vedeti, kdo se je prizadeval najino zvezo razdreti. — Ko sem te pred šestimi leti zapustil in se v vojsko podal, tedaj sem ti prisegel in ti si mi tudi prisegla večno ljubezen in zvestobo. O Hedvika, ali še pomniš onega večera? lep je bil; brezštevila zvezd je migljalo na nebu in svitla luna se je tako milo ozirala na naji, kakor da bi hotela pričati storjeni prisegi. In pri Bogu, jaz prisege nisem prelomil! Sladko tvoje ime varovalo me je vseh skušnjav. Huda vojska podivljala je ljudstvo ter prouzročila slabe nravnosti. Marsikatera, res krasna deklica me je takó zvedavo pogledovala, vojni tovariši so moje plemenito srce zasmehovali; toda jaz sem mislil le na té, le na najino ljubezen in nobena sila ni zamogla zvestobe razrušiti. Ko je domovina potrebovala hrabrih

sinov, nisem bil zadnji zgrabil za orožje in v najhujem boji boril sem se nečloveško, kajti tvoja podoba dajala mi je vstrajni pogum. In ko mi vojskovodja pripne svitli križec na prsi ter me v pričo vsega polka javno pohvali in ime Felzek glasno med junake prišteje, še tedaj sem mislil na-te. Kako se bode ona veselila! Kako ponosna bode pač na té! To misel sem gojil tako živo v sebi. — — —“

Mladi grof prestane nekoliko. Rad bi videl, kakšen utis so napravile njegove besede. Hedvika pa zre v tla, a burno gibanje prsi, tresoči roki in lahna rudečica na obrazu, vse to je bilo dovolj, in takoj je zvedel, da so njegove besede močno uplivalo na njeno srce. Julij nadaljuje; „Komaj sem zvedel o sklenjenem premiru, uže sem prosil odpusta in se napotil proti domu; hrepenenje ljubezni me je tako močno gnalo na dom, da še celó ponoči nisem počival. Utrujen in slab, kakor po najhujši bitki, dospel sem na svoj dom — ljubezniv tvoj pogled me je okrepcal pa — ta pogled — oj, bil je samo jeden, samo jeden, ki je uplival tako blagodejno na mé, kakor upliva gorek solnčni žarek spomladi na onemoglo naravo. Potem

pa si se proč obrnila — — —.“ Mladeničeva tožba je ubogo deklico tako hudo ganila, da je prosto roko na svoje prsi položila. „Bog! rotim vas!“ vsklikne zdajci Hedvika z bolestnim glasom. „Grof, vi ste neusmiljeni!“

„Sprva sem menil, da so le moji stariši k temu krivi, ker o najini zvezi še ničesar ne vedó, da se tako mrzlo vedeš proti meni,“ reče mladi grof; „a sedaj sva sama, nihče nas ne opazuje — pa Hedvika se zbog tega tako čudno obnaša!“

Deklica je bila vsled grofovih besedi hudó ginena. „Ne, tega ne more več slabo žensko srce prenašati“, vzdihuje poluglasno. „O ne sodite slabo o meni, gospod grof, ako vaše besede v meni skeleče čute uzbujajo, ako se spominjam preteklosti! — Rotim vas, nehajte o tem govoriti in pustite me!“

„Vsaj sva sama“, reče mladi mož s tihim, rahločutnim glasom. „Sama sva — in Hedvika se tako obnaša?“ Na to objame zalo deklico ter jo strastno na prsi pritisne. „Vsmiljenje, grof! — Ne umerite mi srca, kateremu je itak uže ljubezen in bôlest blagi mir razdjala!“ zakriči naposled jokaje, izvije se mu iz rok ter izbeži.

Mladi grof zrê nekaj trenutkov za njo, potem pa se vsede k oknju ter se globoko zamisli. Preteklost in bodočnost ste mu pred očmi. „Ne končaj mladega srca, kateremu je ljubezen in bôlest že tako blagi mir razdjala“, je solzeče prosila. Kaj naj pomenijo te besede, kdo naj mi jih raztolmači, a to pa je istina: ogiblje se me in se tako kratkobesedno obnaša zato, ker si to v dolžnost šteje. Tako obnašanje proti meni pa jo hudo boli, tega ne more prikriti, izdajajo jo nje lastni pogledi. Oko pa je zrcalo duše; oči pa to pripovedujejo, kar si ubogo srce ne upa; uverjen sem, da me še ljubi. Morda se boji mojih starišev; in da ne bi jih užalila, se me rajši izogiblje. Jaz tega strahu pač nimam. Z isto ljubeznijo bila je gozdarjeva sirota vzgojena, kakor jedini sin bogatega grofa. In akoprav oče in mati mislita: mladi grof snubil bode plemenito deklico, kako kneginjo, vendar vem, da opustita, ako ljubim Hedviko, od katere je odvisna prihodnja moja sreča. Brez nje ne morem biti srečen, dobiti jo moram.

VII.

Kaj težavni so bili nasledni dnevi za naša mlada znanca. Hedvika se je vedno grofa izogibovala, kjer se ga je le mogla, akoravno so jo njegovi žalostni pogledi hudó v srce boleli. Vsaj je bilo v teh pogledih toliko vroče ljubezni. Zdajci pač čuti, da jej ni moč več teh bolečin prenašati. Rada bi bila mlademu možu razodela vse srčne čute, razodela onemu, kateremu je pred šestimi leti prisegla večno zvestobo; pa kaj porekó blagi stariši? Jim li hoče mesto hvaležnosti, da so jo s takovo skrbnostjo vzredili, sedaj z jezo povrniti blago skrb ter jim edinega sina odvzeti? — Takó nehvaležna pač noče biti; rajše zapusti bogati grad in ubeži v borno kmečko hišo, katera ji po vsem bolje pristojna, nego krasne grofovske dvorane.

Proč od tod! To je nje misel, katera jej srčne bridkosti lajša.

Proč hoče iti, proč mora, to jej je jasno; a kam naj se obrne? Odkar se zavé, bila je v gradu in ves drugi svet je tuj. Nikjer nikjer ni duše, da bi jej svojo nesrečo potolažila, v nobeni koči ni srcá, ki bi žalost ž njo delilo. Oče in mati sta bila

v tem kraju čisto tuja; da v daljni deželi starišev sorodniki morda še žive, kaj hoče li vedeti. Vsled tega pa ima Hedvika vendar le pribežališče, kamor lahko ide. Razumela je dobro pomenljive poglede, s katerimi jo je gozdar Rudolfo tolikrat opazoval in kaj bi jih ne; toda ti pogledi so jo mrzili. Tega človeka pač ne more ljubiti vrh tega pa še ljudje kaj slabo o njem govorijo; mar naj svoje bolno srce naveže na tujega, čudnega moža?

V takem položaji je bila Hedvika, ko je gozdar skušal deklico za sé pridobiti; imel je hudega zaveznika, stisko in položaj, v katerem se je deklica nahajala, se marsikaj nerodnega lahko stori.

Stari grof in njegov sin sta odjahala na sprehod: grofinji pa ni bilo nič kaj dobro, zavoljo tega se poda v svojo spalnico in tako je bila Hedvika čisto sama, na vrtu v zeleni utici in pridno pletkala. Žalostno je zrla v pletkanje, na katero je včasih pala vroča solza. Pred njo stoji Rudolfo. — „Kaj sanjate pač, lepa Hedvika?“ vpraša z globokim, ginenim glasom. „Vaše oko je solzno? so li te solze veselja ali žalosti? Vi ste hudó vznemirjeni, o ne prikrivajte mi tega! In

ako so te solze veselja, vedite, da bije tu za vas srce, katero hoče z vami veselje in žalost deliti. — Kaj me pač tako osupneno pogledujete: se li čudite mojim rahločutnim besedam; tak pač ni navaden govor lovčev. — Naj vas ta govorica ne moti; jaz nisem neolika vsakdanji človek, kateri se v gozdu rodi, tu živi in ne pride vse življenje med svet. Da tako govorim, pripušča mi edino le slahlak čut, kateri me sili k vam.“

„Poslušam vas rada in z veseljem“, odvrne Hedvika ter zvedavo pogleda gozdarja. „Z veseljem sem dejala“, nadaljuje obupneje; „kajti rada bi našla človeka, s katerim bi delila svoje gorjé, kateri bi umel moje bolečine. In če bi se prav tak človek našel, vendar se ga bojim, njegov osoren glas bi mi ne donel prijetno; jaz sem vajena milejših in ne osornih besedi. Vi, gospod gozdar, ste mi prava uganjka. Uže toliko tednov sva vkup pod jedno streho, a še nikdar nisem opazila in slišala iz vaših ust tacih lepih besedi; sploh pa sem menila, naš gozdar je osoren, brezčuten mož“.

„Da vam resnico povem“, reče Rudolfo; „nisem hotel, da vedó drugi ljudje,

kaj moje srce čuti. Nemila usoda dala je mojemu življenju drugi tek.

Rodil se nisem za hlapca, da v tamnem gozdu svoj težavni krub služim. V mladosti se mi je pač sreča smehljala in ko sem vanjo zaupal, prevarala me je. — Naj drugo zamolčim; verjeli mi ne boste in lažnik nočem biti. Marsikaj grenkega sem moral doživeti in ker so ljudje z mano grdo postopali, jel sem jih sovražiti ter storil mnogokrat, kar ni bilo prav. Brez doma, klatil sem se po svetu; naposled pridem v ta kraj, na grad, videl sem — oprostite, da tako govorim — vas in ostal tu. — O ne obračajte pogleda v stran! Vedite, da ste me rešili pustega življenja. Vse blage čute, katere sem nekoč gojil, zatreti sem skušal, pa našel sem vas in vsi so se zopet probudili v mojem srci, oni blagi čuti, ki so toliko časa mirovali.

Hedvika je bila vsled gozdarjevih besedi procej zmočena. „Kaj pomenijo pač te besede?“ vpraša nevoljno.

„Prosim vas, poslušajte, da končam“, nadaljuje lovec; poslušajte še, predno me zavržete. Videl sem vas in tu ostal. V vaši bližini živeti, ponudil sem se bil grofu v službo in zamenjal tako v prvič zlato slobodo

s težavnimi okovi samne sužnosti. Le zaradi tebe sem to storil. — Mar me je zapeljiva sreča tudi sedaj prevarala? Hedvika, glej, tu pred teboj stoji človek, ki je tako blizu obupa, reši ga, bodi mu angelj varuh. Vsaj ne zahtevam ljubezni — le gorko sočutje bi rad. Mar ni to sveto, nebeško delo, nesrečnejša tolažiti, ž njim jednako čutiti? — Molčiš? — Premisli, Hedvika, kaj bi s tem odvrnila! Tvoje besede naj sodijo mojo dušo!“ Rudolfo je pri zadnjih besedah padel na kolena pred Hedviko ter vpražaje zrl v krasen, zarudel obraz.

„Vstanite!“ reče naglo. „Pustite me z vašo snubitvijo; le sedaj ne — sedaj ne!“ Vstane ter odvrne: „Ponujam ti sicer le priprosto, toda brezskrbno prihodnost ondi v leseni hišici, kjer si nekoč zagledala beli dan in kjer sta tvoj oče in tvoja mati prerano umrla. Prepričan sem, da ti ne ugaja vedno veselje in obilica vsega, kar le poželiš. Ugaja ti marveš mirno, priprosto življenje. Čeravno te v gradu ljubijo, kakor da bi bila grajska hči, vendar se moraš po stanu nositi, svojega rojstva ne zabiti. — Moja Hedvika!“ nadaljuje gozdar, prijemši jo za belo roko, „ko bi vedela, kako zelo

potrebujem te roke, voditeljice, gotovo bi se tako dolgo ne pomišljevala.“

Morda bi se bilo vendar le slednjič gozdarju posrečilo, ugoden odgovor dobiti, pa nepričakovan prihod, omejil je govorico.

Grofov posteljniki, stari Bernard, ki je uže precej časa gozdarja povsod iskal, našel ga je sedaj, v veliko čudo, v živem razgovoru s Hedviko, naznanivši mu, da se je grof vrnil, kateri želi gozdarja k sebi.

Z veliko nevoljo sledil je gozdar grofovemu ukazu, na tihem želeč, naj vrag grofa in starega strežaja pobera.

Po gozdarjevem odsodu vprl je starec svoje mrkle oči v lepo, žalostno deklico.

„Kaj pomenja to, Hedvika?“ reče naposled, „ta oduren človek sme te za roko tako zaupljivo držati? Kaj pa zahteva od tebe?“

„Nič, dobri starec,“ odvrne Hedvika žalostna. „Prosil me je le — — — —“

„Ne poslušaj njegovih prošenj,“ svari jo stari Bernard. „Ogibaj se ga; kajti dirja okolo, kakor bi ga slaba vést preganjala. Kjer se srečava, obide me zmiraj neka posebna groza. Ali nisi opazila, kako so se mu oči iskrile, ko sem v sobo vstopil?“

„Preveč skrbni ste,“ seže Hedvika v besedo. „On ni hudoben človek, podivjan pač, pa ima trdno in dobro voljo“

Stari Bernard kima z glavó. „Tega človeka pač nihče bolje ne pozna, nego jaz. Grofov ljubljenec je res, to sem prepričan, pa pride čas, ko se bode grof bridko kesal, da ga je kedaj v svojo službo vzel.“

„Ne bodite vendar tako natančni,“ reče nekoliko vznemirjena; „vsaj ste sicer dobri! Hočete mar žolč edino le na tega človeka izliti? — Ne — bodite usmiljeni!“

„Usmiljen sem in ravno iz tega uzroka sovražim gozdarja, seže Bernard v besedo. Nek notranji glas vzbuja mi gnjus do njega. Zdi se mi jednak strupeni kači med rožami, prežeči na svojo žrtev. Bodi uverjena, da me notranji glas ne vara.“

„Je-li to stari Bernard? so to njegove besede? — Vsaj tega človeka še komaj poznate in uže tako hudo o njem sodite. Še se spominjate minulega večera, ko je skočil v deročo vodo: ondi pri vaškem mlinu, da reši v vodo palo dete? In nekaj dni poprej pobil je steklega psa. Slehern občuduje njegovo srčnost.“

„Srčnosti mu ne oporekam,“ odvrne starec. „Toda ta srčnost ni prava; on je ne uporablja zategadel, da bi bližnjemu koristil, kar Bog zapoveduje, ampak podaja se v nevarnost iz uzroka, da bi se malovrednega življenja iznebil. Veruj mi; njegovo početje sem uže večkrat opazoval. Hedvika, Hedvika! ohrani si prešnji mir v srcu!“

Zvesti strežaj pogledal je še jedenkrat sočutno svojo ljubljenko, katero je tolikrat, ko je bila še majhna, pestoval, potem pa počasi odšel iz sobe. Toda njegove svarilne besede niso našle pri deklici rodovitnih tal; ni zamogel pripravnih besedi najti, da bi jo do dobra prepričal o zlobnosti gozdarja. Gozdarjeve besede so uže storile prevelik upliv na nje dušo, da bi zamogla hudo o njem misliti. Da je starec resnico govoril, o tem hočemo prijaznega bralca v naslednjem poglavji prepričati.

VIII.

O času, naše povesti, ni bilo še dosti deželnih stražnikov in ceste so bile popotnikom mnogokrat nevarne. Gozdnato gorovje

v okolici felzeškega gradu, bilo je večkrat varno zavetje roparskim družinam. Kakor smo uže omenili, ni bilo od felzeškega gradu pa do turške meje posebno daleč; lahko je umeti, da ni bilo ravno lahko delo, roparske družali zasledovati, kajti prav lahko je ubežala na Turško ali pa na Beneško, Vrh tega pa je še vojska potrebovala zmožnih mož, kateri so morali popustiti deželo, da se bojujejo proti sovražniku; pri domu jih je toraj le malo ostalo. Ropanje in požiganje ni bilo v tistem času nič nenavadnega. Grof Felzek je zavoljo tega število hlapcev povečal, njih poveljnikom pa gozdarja imenoval, pač ne sluteč, da hrani pri domu strupeno kačo.

Ne daleč od grajskega zidovja, v tamnem gozdu, nahaja se velika jama, kakoršnih se v tej okolici mnogo dobi. Malo komu je bila ta jama znana, kajti porasena je bila z gostim trnjevim grmom, a kdor je zánjo vedel, ta se ji je ogibal. V tej jami prebivala je roparska družala, obstoječa iz zani-kernih postopačev, večjidel laških banditov, kateri so bili od Benečanov, čez njih mejo, pa na Avstrijsko zapodeni. Načelnik tem banditom imenoval se je Canareto, na ka-

terega glavo je bila po bližnjih deželnih sodnijah lepa svota razpisana.

Nekega popoldné sedi ta roparski načelnik pred uhodom v jamo. Pred sabo v naročji ima puško, katero skrbno ogleduje. Pri tem pa se pazljivo na vse strani ozira, dal bi ga kdo ne iznenadil z nepričakovanim obiskom. Čuden glas piščalke se v gozdu začuje. Ropar mu isto tako odgovarja in malo trenotkov zatem prileze skozi gosto grmovje drug ropar.

„Kakošnih novic mi prineseš, Lorenzo?“ vpraša načelnik prišleca. Pa predno mu ta na vprašanje odgovori, vsede se na nizko skalo, načelniku nasproti, potem pa prične: „Najboljših novic sem ti prinesel. Plen bo izvrsten. Felzek nam ne bode veliko preglavice delal. Kaj meniš. katerega sem tam v gradu videl?“

„No?“ odgovori Canareto ter vprašaje zre v nasprotnika.

„Nihče drugega nego Rudolfa,“ nadaljuje prišlec. „On služi za gozdarja pri grofu.“

Načelnik zré osupneno govorniku v obraz. „Rudolfo? je-li mogoče!“ vsklikne z radostnim glasom. — Ta izkušen morilec

se sedaj še po svetu klati! — Ne, ti se motiš!“

„Da bi se motil! smeji se Lorenzo. „Predobro poznam Rudolfa, tako dobro, kakor sem poznal svojo revno mater, katero so doli na Laškem obesili.“

„Tega ne morem verjeti!“ reče načelnik. „Rudolfo naj bi se upal tu okoli tako očitno hoditi, ko je na njegovi glavi tisoč cekinov in v Reki visi pri vislicah njegova podoba.“

„Jaz mênim,“ deje Lorenzo, „Rudolfo je uže večkrat pokazal, kaj da zna. Se še spominjate, kako je nekega grofa v Benetkah skrivaj usmrtil. To delo je tako izvrstno izpeljal, da je potem med našo družbo lahko vstopil. Mar še veš ono zgodbo povedati?“

„Gotovo,“ odvrne Canareto. On je imel velik račun z grofom. Rudolfo je bil zadnji bogate hiše; pri zibeli se mu ni pela pesem, da bode on nekdanj bandit ter si z nožem iskal vsakdanjega kruha. Njegov oče je premogel več krasnih gradov in posestev po deželi, in če bi vse po pravici šlo, moral bi Rudolfo zdajci biti med prvimi beneškimi plemenitaši. Uže zgodaj je postal sirota; omenjeni grof je postal njegov varuh. Tega.

sleparja gnalo je poželenje do bogastva in krasnih posestev. Med tem ko je Rudolfo obiskoval visoke šole v Padovi in Bologni, zmislil si je stari slepar hudo laž ter raztrosil, da je Rudolfo ud neke zarotbe, katera se je zoper deželo zarotila. Celó dokaze je dajal grof; bila so to pisma, katera je starec sam pisal. Prošnje in opravičevanja Rudolfova, da je v resnici popolnem nedolžen, niso imele nikakoršnega uspeha. Sodnija je verjela grofovimi prisegam, Rudolfo je bil iz dežele izgnan in oropan svoje časti. Grof, kakor rešitelj dežele, postal je lastnik Rudolfovih posestev.“

„Prokleta!“ dejal je jezno Lorenzo, ki je ves čas pazno poslušal načelnikove besede. „Grof je bil v resnici mojster vsem hudobijam; on osramoti vse bandite. — No, vražji slepar pač ni dolgo užival krivičnega bogastva. Rudolfov oster nož končal je njega in vso rodovino. Ha! ha! res je smešno, ako se pomisli, kako ga je sodnija zaman zasledovala.“

„Prav imaš,“ prigovarja načelnik. „Vèst o tej hudobiji se je tudi v teh krajih razširila in čuditi se moram velikanskemu po-

gumu, ki ga ima Rudolfo. — Praviš da stanuje v gradu?“

„Ne; on stanuje v gozdarski koči; toda včasih prenoči tudi v gradu. Precej dolgo sem ga čakal in rad bi mu bil kako znamenje dal, a bal sem se, da se ne izdam. Bilo je ravno nekaj tujcev v gradu, kateri se, kar sem s težavo slišati zamogel, pripravljajo na velik lov na divjačino. Se bomo morali pač skriti, sicer bi nas lahko izvohali.

„Vse naše upanje bi splavalo po vodi,“ reče načelnik, „ako bi komu izmed nas do živega prišli. Felzekovo bogastvo nam tako ne uide, ker je Rudolfo v gradu. Pojdiva v jamo; zdi se mi, da slišim lovski rog.“

Lorenzo se počasi vzdigno ter pazno posluša: „Prav imaš; istina je, Canareto, dobro uho imaš.“ Na to urno izgineta v goščavi.

*

Veselo se razlega lovski rog, odmevaje na daleč po gozdu; vmes pa se čuje glasen strel in lajanje psov, ki preganjajo divjačino. Takrat je bilo v teh gozdih še veliko jelenov in srn, še celó divjih prešičev ni manj-

kalo in lov na take živali stal je lovcem mnogo truda.

Stari grof felzeški je imel danes posebno veselje do lova. Pri lovu pa bi bil kmalu nesrečen. Psi so zasledovali hudega mrjasca, kateri je ravno proti staremu grofu bežal. Grof izproži; kroglja pa ne zadene živali, le nekoliko kože ji opraska. Žival v hudih bolečinah, plane srdito proti grofu. Gotovo bi bilo po njem, ako bi ne bil v tem trenutku prihitel Rudolfo ter zabodel divji živali noža v srce.

Nekaj lovcev je bilo pri kratkem dvo-boji navzočih, kateri so zdajci na glas zatrobili v rog, v znamenje, da je lov končan.

„Postal sem tvoj dolžnik, Rudolfo,“ ogovori stari grof gozdarja. „Mrtev ali pa hudo ranjen ležal bi sedaj tu, ko bi me tvoja pogumna roka ne bila otela.“

„To je bila moja dolžnost,“ odgovori Rudolfo; „to je moj posel, za katerega dobivam plačo. In prav veseli me, da mi je bilo moč to storiti.“

„Pravico imaš, da si voliš za hrabro delo sam plačilo,“ nadaljuje grof. „Terjaj ga, in ako je v moji moči, izpolnim ti željo.“

„Gospod grof,“ odvrne Rudolfo, „lahko me osrečite. — Dali ste mi službo, od katere se živim. Imam lastno streho in za delo nisem slab; le osebe še pogrešam, ki bi bila pridna in razumna gospodinja, katera bi mi življenje sladila.“

„Naj bode,“ mēni grof, „poišči si žene; in da vama v gospodinjstvu ne bode primanjkovalo, hočem jaz skrbeti, vsaj sem tvoj dolžnik“.

„Žene mi ni treba iskati, ker sem jo uže našel, le dovoljenja vas prosim, gospod.“

Mladi grof, ki je bil pri razgovoru navzoč in pazno poslušal, prebledel je zdajci, kajti slutil je, kam Rudolfo namerava.

„Za dovoljenje me prosiš?“ odvrne čudeč se stari grof. „Katera ti pa je tako na srce prirastla?“

„Hedvika,“ reče naglo gozdar.

„Hedvika, moja rejenka? — Si li mar ž njo govoril, in kaj ti je odgovorila?“

„Govoril sem ž njo. Molčala je in svitla solza zdrknila ji je iz krasnega očesa doli po lici; tolmačil sem si to kot dobro znamenje“.

Stari grof stal je mirno pred gozdarjem, kakor da bi nekaj premišljeval. „Hm!“ reče

slednjič počasi, priden si, službo opravljajš skrbno in zvesto; po tvojih besedah pa se lahko sodi, da imaš tudi precej olike. Rešil si mi življenje; če te tudi dekcle ljubi, potem rad —.“

„Stojte oče!“ zakriči mladi grof silno vznemirjen. „Ne prenaglite se! Li hočete s tujo srečo plačati, česar tudi borno zlato zamore? Če sta vam moja sreča in mir draga, opustite nadaljnjo razsodbo. Več o tem, mi sedaj ni mogoče govoriti; doma pa vam hočem srčno skrivnost odkriti, katero sem do sedaj sam za-sé hranil.“

Stari gospod je začudeno pogledoval svojega sina, katerega notranji nemir in hude bolečine so bile videti na bledem obrazu; ni znal besedi svojega sina raztolmačiti.

„Vrnimo se v grad!“ ukaže stari grof navzočim in obrnivši se h gozdarju, reče prijazno: „Rudolfo, tvoj dolžnik ostanem; pa kmalu hočem dolg poravnati; kar se pa tvoje prošnje tiče, pusti mi nekoliko odloka, da do dobra premislim.“

Lovčev obraz se je pri teh besedah krčevito stezal, oči so se mu iskrile; hudo je pogledal Julija, kakor da bi mu hotel s samim tem pogledom srce prebosti. Ko bi

Hedvika gozdarja v tem trenutku videla, gotovo bi preplašena proč zbežala, kajti ta obraz kazal je ves peklenski srd, kater je v njegovih prsih divjal. Pa le za malo trenutkov je obraz tako spremenil; mirno, kakor da bi se ne bilo ničesa pripetilo, podal se je za tem z lovci proti koči.

IX.

Po večerji se je podal Julij s svojim očetom v spalno sobo ter mu tu o mraku razodel vročo ljubezen do Hedvike. Slikal je natanko vse čute, katere je uže zdavno gojil v mladem srcu, slikal čut ljubezni, katerega tudi Hedvika zanj goji. Opisal mu je natanko oni žalostni trenotek, v katerem sta slôvo jemala, ko je on nad sovražnika podal se, omeniti pa tudi ni pozabil zveste prisege, katero sta oba slovesno istega večera pred odhodom ondi v vrtu storila, da se hočeta vedno ljubiti, da jo Julij vzame za srečno ženo, kajti brez nje, reče naposled, nima svet zame veselja, srečen in miren brez nje ne more biti.

Stari grof je pazno poslušal do konca sinove besede, katere je Julij tako navdušeno in goreče govoril. „Tacih besedi nisem od tebe pričakoval,“ reče grof precej glasno, pa ne osorno. „Pravo, gorečo ljubezen tudi jaz spoštujem; vendar slušaj očetovo resno mišljenje. — Hedvika je v resnici lepa in kar je še lepše, ona je dobra in blagega srca. Ne manjka ji družega, nego plemstvo. Moj sin, v ljubezni stori človek pač mnogokrat prehiter korak, ki ga pozneje obžaluje. Glej, kako veselo je, če se človek na svoje pradede spominja in pride do onega, kateri si je za kako hrabro delo plemstvo pridobil. Če bi bila Hedvika plemenita, tvojega stanu, bila bi mi, pri Bogu, najljubša. — Pa ne misli, da to iz zgolj hrepenenja do plemeniške časti govorim in da bi v zvezo dovoliti ne hotel. Ti je uže mar svojo ljubezen odkrila?“

„Tega ji pač blagi čut ne dopušča,“ odvrne Julij. „O, še umakne se mi, ko bi jo imel srečati. Ona misli, da bi se vi in mati grozili čez njo, če bi vedeli o najini ljubezni. Ko sem ji vprvič povedal in razodel ljubezen, je molčala; a solze v očeh, pričale so jasno, kar je občutila.“

„Da, znano mi je, kako blago in dobro srce ima Hedvika. Izprašaj svoje srce še jedenkrat prav natančno, dragi sinko; veruj mi, da govorim le iz skušnje, kajti nejednaki stanovi se v obče ne strinjajo dobro. Da, izprašaj svoje srce, izprašaj pa tudi Hedvikino; vsak je sam svoje sreče kovač. — O tej zadevi hočem še z materjo nekaj besedi izpregovoriti. Dobro spi, sinko moj ter pomisli, kar sem ti govoril.“

Oče in sin se ljubeznivo objameta, voščita si drug družemu lahko noč, potem pa Julij zapusti očetovo sobo ter stopa po stopnicah navzdol in gre v vrt; tu se hoče oddahnuti in si pomiriti burno srce. Da bode oče v zvezo s Hedviko dovolil, to ga osrečuje; da mu mati goreče želje ne odreče, tega je gotov. Jediná skrb mu je še, Hedviko popolnem za-sé pridobiti, dokler je še gozdar ne ulovi v svoje mreže.

*

Lepo jutro je. Solnce se tako milo ozira po naravi ter pošilja svoje tople žarke po probujeni okolici. Sreberna rosa po zeleni travi in pisanih cvetkah na grajskem vrtu se spreminja v tisočeriĥ barvah, kakor bi

bil vrt s tisoč in tisoč dragimi kameni posut. Umetni vodomet sredi vrta se tako krasno blišči, padajoče kapljice pa se ljubko igrajo v sedmerih mavričnih barvah. Prijazni studenček, ondi koncem vrta, žubori tako veselo po glatkem kamenju, kakor da bi se mu mudilo napajat zelenje grajskih travnikov in duhtečih livad.

Lepo žgolé krilati pevci po zelenih vejah, in veseli škorjanček se dviga visoko pod sinje nebo ter prinaša Stvarniku svojo jutranjo pesem v dar.

Vse je tako živo, tako veselo, le Hedvika ondi v vrtni utici sedi tako žalostna, vidi se ji, kako bojuje hud srčni boj. Za njo pač nima krasno jutro nikakoršnega veselja. Žalostno dekle niti ne čuje ubranega petja krilatih pevcev, niti ne občuduje krasno-barvanih, duhtečih cvetk. Solzne oči vprte so na delo, katero drži v bledih rokah, Pa delo jej ne gre izpod rok. kajti nje misli so, Bog vé, kje drugelj. Kaj se krog nje godi, ničesa ne čuti celó bližajočih se korakov ne čuje. Še-le ko zazré senco prihajajoče osebe na belem predpasniku, pogleda nehoté nazaj.

„O, Hedvika, hvala Bogu, da te samo tu najdem!“ spregovori milodoneč glas prišleca,

pri čegar prihodu je Hedvika močno zarudela. „Hedvika, draga mi deklica,“ nadaljuje Julij, kajti on je bil ta prišlec. „Povej mi odkritosrčno, kaj z mano nameravaš, kajti ni mi moč v tej negotovosti dalje živeti.“

„Ne zabite, gospod grof,“ reče Hedvika na pol tiho, „česa sem vas prosila in če ima ta prošnja pri vas kaj veljave, zapustite me!“

„Gozdar te snubi. Povej mi, prosim te, ali si mu že dala besedo?“

„Nima je še; pa odrekla mu je ne bodem.“

„Oj, Hedvika,“ zakliče mladenič zdihujoč, „si mar uše pozabila onih besed, v katerih si mi obljubila, da bodeš moja žena? Ne pustim te! Moj oče uže vse vé.“ — „Za Boga, kaj si storil?“ vsklikne preplašena Hedvika.

„Izpolnil sem le svojo dolžnost, izpolnil le to, kar ljubezen in čast zahteva. Dobro vem, kaj prikrivaš; ti me še vedno ljubiš. Ne taji mi tega; vidiš ta solza v očeh priča o hudem srčnem boji. Ne žali dobrih starišev. Pomisli le, da bi s tem teptala lastno in pa tvojo srečo.“

„Menila sem, da ste bolj usmiljeni, gospod grof,“ reče Hedvika strastno. „Slaba ženska stvar vas je prosila, da je ne vznemirjate s takimi besedami in vi klubujete tem prošnjam. Kar za vas čutim v srcu, to moram tudi zatreti, kajti vsak naj se po svojem stanu nosi; čez mejo svojega stanu stopiti, pa je predrznost.“

Julij kima z glavo. „Cesarju se imam zahvaliti za plemstvo, tebi je pa Bog plemenito srce podelil in nobena moč te zemlje ti ga ne odvzame. — Ne, Hedvika, ti si moja; ne pustim te. Pridi na moje zvesto srce: pridi, Hedvika!“

„Julij, bodi usmiljen!“ prosi deklica jako razburjena.

„Usmiljen naj bodem?“ odvrne on bridko. „Preveč me mučiš; tako mirno tu sediš in me pustiš, da se moram z obupom boriti. Sem li to zaslužil. trdosrčnica? — O, vsak ženski čut je laž, vsaka solza, ki pride iz očesa, vsak zdihljaj iz globočine srca, vsaka prisega, katero usta govore. Ne, zvestobe pač ne pozna žensko srce!“

Globoko ginena vsled grofovih besedi, vrže se Hedvika na njegove prsi ter ga krepko objame. „Neusmiljeni človek,“ zdihuje

ona, „ti hočeš končati zvesto srce.“ Julij objame zalo podobo deklice in jo pritisne na srce. Sladek poljub je nadomestil besede, katerih Julij v trenutku ni bil v stanu govoriti. „O Bog, kaj sem storila!“ vsklikne boječe deklica ter se mu izvije iz rok.

„Hedvika, krasna Hedvika,“ reče bolestno mladenič, ne iztrgaj se mi iz rok; ti si moja nevesta pred Bogom. Naj nam bode ves svet še tako sovražen, da si le moja, vse gorje rad nosim.“

„Nehajte, grof,“ odvrne Hedvika, ki se je bila sedaj zopet nekoliko ojačila, „to je pregrešno. Čeravno je te besede preobilno srce govorilo, vendar rotim vas, zabite — Očetova ljubezen vam vaših prošenj morda ne bode odreči zamogla; toda jaz sem čestokrat molila, da bi zamogla pač vso skrb in ljubezen vašim dobrim starišem povrniti. Bog me je uslišal; darujem jim tedaj krvaveče srce, ne da bi me kaka solza polila. To so najine zadnje besede“

Obrnivši se proč, hoče urno oditi, pa Julij jo prime krepko za roki ter pade pred njo na koleni: „Ne, Hedvika, nebeška deklica, ne izpustim te! Sedaj še-le poznam tvoje blago srce. Na kolenih pred tabo hočem. —“

Kdo vé, če bi se mu ne bilo slednjič še posrečilo, deklico od trdnega sklepa odvrniti! A nemila usoda posegla je zdajci z nevošljivo roko med ljubimca in pretrgala njih nadaljni razgovor. Pred njima stal je gozdar. Grof, ugledavši tega krutega človeka, hitro skoči na noge.

Komaj deklica gozdarja opazi, uže plane k njemu, prime ga za roko ter vsklikne: „Rudolf, jaz sem tvoja žena!“ nato pa urno zbeži.

Nasprotnika se srpo pogledujeta. „Gospod grof,“ povzame gozdar besedo, „oprostiti mi morate, da spregovorim nekaj besedi.“

„Moram?“ odvrne Julij in njegovo oko se jezno iskri. „Ta govor je nedostojen.“

„Ker se je Hedvika sama izrazila, da je moja nevesta,“ odvrne gozdar z zlobnim posmehom, „imam pač pravico vas vprašati in razjasnjenja prositi, kaj se je pač tu malo poprej godilo. Ona je moja žena; in vas sem našel pred njo na kolenih?“

„Hedvika ni tvoja žena,“ reče Julij krepkó; „beseda, katero ti je v naglici dala, nima nobene veljave. — Ti si zanikrn človek!“

„In če sem tudi,“ dê gozdar srdito, je pač nespametno od vas, da me na to opozorjate. Vaš oče je res moj gospodar in jaz njegov sluga; vendar mu nisem svoje časti zastavil; to mislim si sam hraniti. Hedvika je moja nevesta in jaz jo hočem neomadeževano videti. Zategadel vprašam: kaj se je malo poprej tu godilo, gospod grof?“

„Rudolfo, ko bi ne bili rešitelj mojega očeta, bodite uverjeni, vaše besede bi vas mnogo stale. A dolžan sem vam hvale. Pa tudi hvaležnost ima svoje meje, zategadel čujte: Hedvika ne bode nikdar vaša žena; pot do altarja peljala bi jo mimo mrtvega mojega trupla!“ Izgovorivši te besede, odšel je mladi mož urnih korakov.

Gozdarjev obraz se je čudno nakremžil. „Ha, ha,“ smeje se z vražjo zlobnostjo. „No če se po drugačni poti ne pride do Hedvike, gospod grof! maihen umor mi potem pač ne bode delal preglavice. Dobro bi bilo, da se me odslej varujete.“ Hudobne misli navdajale so njegovo dušo. Akoravno je imel dosti viharnega in pregrešnega življenja za sabo, vendar je še iskrica dobre vésti tlela v njem, katere glas je skušal ubogati. Da

bi bil le prepričan, ako ga deklica ljubi, „ali pa bode svoje srce navezala na mladega grofa. Smrt potem njemu! sikal je jezno z zobmi, potem pa odšel iz vrta.

X.

V istem času, ko je Hedvika Juliju tako ginljivo slovó dajala, da se naveže v svoji obupnosti na nevrednega človeka, posvetoval se je grof s svojo soprogo o bodoči usodi dragih otrok. Tudi je grof grofinji vse tajnosti povedal, katere je Julij svojemu očetu zaupal

„Sedaj veš vse,“ konča pogovor. „Ne premišljuje se na dolgo, kajti težko čakate dve srci najinega sklepa. Julij pač vé, da mu je prosta volitev; a preveč čisla in ljubi svoje stariše, da bi ne slušal njih besed in opominovanj.“

„In kaj si ti sklenil?“ vpraša grofinja. Jaz ravno iz tvojih ust pričakujem razsodbe,“ odvrne rahlo grof. „Ve ženske znate v takih zadevah stvar bolje presoditi, kakor mi.“

Grofinja zre nekaj trenutkov premišljaje pred sé, potem pa prične: „Slušaj, ljubi

Felzek, da ti odkritosrčno povem; uže zdavno sem gojila v sebi željo — kajti Hedvika mi je jako ljuba — da se nju srci sklenete na vedno. Mar nisva samá vcepila prve kâli ljubezni v mladi srci? Mar hočeva sedaj te kâli zatreti? Vkupaj sta vzrastla, videla sem, kako divno in krepko sta se telesno in duševno razvijala; še vedela nista o tem. — Prava ljubezen mora tudi po dolgi ločitvi zvesta ostati, da, še bolj vroča. To sem uvidela pri Hedviki in Juliju; čisto ljubezen sta si ohranila, kakor ostane zlato v ognju čisto, pravo zlato. Na tihem sta upala v boljšo prihodnjost in jaz mislim, da bi boljše in zvestejše hčere ne mogla dobiti, kakor je Hedvika.“

Če si uže zdavno to željo v sebi nosila,“ vpraša grof, „zakaj pa nisi Hedviki drugačne vzgoje dala? Sedaj pogreša marsikaj, kar bi kakor bodoča grofinja neobhodno potrebovala.“

Grofinja odgovori: „Mi živimo tu v gradu sami za-sé, prav ločeni od sveta; le redko kedaj pride kak gost v te hribe; kakor nas to veseli, itak veseli tudi otroka. Onadva sta vzrastla v gradu. Šeg in navad popačenega ljudstva po svetu ne poznata;

ker razkošnostij ne potrebuje tiha sreča. Vrh tega pa se je Hedvika pač uže toliko gospodinjstva priučila, da bode obeh prihodnjost jasna in srečna.

Kako lepo ubira glasne strune, pa tudi pesni domačih pesnikov jej niso tuje. Čeravno ne premore tiste olike, katero svet kot največo in najpotrebnejšo čisla — tujih jezikov govoriti — vendar, mênim, bode lahko zadovoljno živela. Veš, dragi moj, s tujim jezikom, pride tudi tuj duh v človeka. Marsikateri se potem svojega dragega maternega jezika sramuje ter se s tujim bahá. Tuj jezik mu je potem čez vse, svojega maternega pa zaničuje in grdi. — Hedvikino srce je čisto, neomadeževano, zategadel mi je ljubša, nego razvajene, ošabne hčere grofovskega rodú.“

„Kako me pač veseli, draga ženka,“ reče grof, kateri je ves ta govor pazno zasledoval, kako me veseli, da sva tudi sedaj v tej reči istega mišljenja, kakor sva bila vedno. Naznaniva to veliko srečo takoj Hedviki in Juliju.“

Julij je ravno prav stopil v sobo, da čuje veselo novico in prejme blagoslov svojih starišev. Srce mu je kar nepričakovanega veselja poskakovalo. Pa kmalu ga mine to

nebeško veselje, ko se domisli onega žalostnega trenutka s Hedviko v vrtu, ko mu je slovó dajala na vedno. Stvar odkrije tudi starišem in pové, kako mu je Hedvika s prva na prsih slonela, zatem se mu krepko iz rok izvila in prihajajočemu gozdarju obljubila, biti njegova žena.

Ginena, vsled sinovih besedi, otré si grofinja solzo iz očesa. „Opazila sem uže poprej hud boj v Hedvikinem srcu,“ reče, in tudi deklico dobro poznam. Pripustita jo meni, da ji povem, da je najina sreča od njih sreče odvisna. Pustita me ž njo samo. Baron Vernek vaju je povabil na svečanost; obljubila sta mu, da prideta, jezditata tedaj tja. Medtem pa hočem Hedvikino srce uto-lažiti in mir dušnemu boju storiti.

Julij ni bil kaj zadovoljen, tako dolgo čakati, da objame svojo nevesto. A stariševe predstave, da prehudo veselje zamore škodovati, potolažile so ga do dobra. Grof in sin odločila sta se tedaj, takoj odriniti iz grada ter se še do polnoči vrniti.

Grofinja opozori grofa še na baronovo prošnjo, pri odhodu tudi nekaj svojih služabnikov s sabo uzeti, ker bi jih sicer za postrežbo pri svečanosti primanjkovalo. Grof

ukaže tedaj nekaterim služabnikom, da osedlajo konje in pojezdijo ž njim, kar je zveste sluge močno razveselilo. Samo jeden poprosi grofa, pri domu ga pustiti in ta je bil stari Bernard.

„Gospod grof, pustite me pri domu!“ prosi zvesti strežaj. „Kaj naj počnem na Verneku? Moje srce mi ne miruje, ne dopušča, milostivo gospó samo v gradu pustiti.“

„Vsaj ostane Rudolfo tudi tu,“ odvrne grof.

„Ravno za to me je groza,“ reče Bernard; „ne zaupam mu veliko. Pustite me v gradu! Vrh tega pa mi tudi škoduje ježa.“

„Kaj bledeš, stara pokveka!“ reče nevoljno grof Felzek, „kakošna môra te pa tlači, da tako neumno sanjariš? Preveč zaupam v Rudolfa, kako da bi zamogel o njem napačno — misliti; njegovemu pogumu imam svoje življenje zahvaliti. Poznam tvojo zvestobo, Bernard, zatoraj ti odpuščam te bedarije; toda o Rudolfu mi ne zini besedice več. — Ako ti ni volja z mano iti, lahko ostaneš pri domu.“

„Gospod grof,“ reče ponižno stavec, „kako lahko mi je pri srcu. Bog daj, da bi se nikdar moje sanjarije ne uresničile.“

Služabniki so urno povelje izpolnjevali in kmalu je stalo na dvorišču za ježo potrebnih konj, težko pričakovaje hrabrih jezdecev.

Uže je hotel stari grof konja zasesti, ko stopi Rudolfo k njemu ter ga prosi določilnega odgovora zaradi Hedvike.

„Izbij si dekle iz glave, Rudolfo,“ reče grof, „ta cvetka ni za té. Vsaj je dosti deklet; zberi si drugo ter bodi o moji hvaležnosti popolnem prepričan. Dam ti lepo svoto, da bodeš zamogel brez skrbi in pošteno živeti, kjer koli hočeš; Hedvike pa pozabi.“ Nató zasede čilega konjiča.

Kakor strela iz jasnega neba, tako hudó zadele so gozdarja grofove besede; kajti nikdar si ni domišljeval, da bode grof dovolil v zvezo svojega sina s Hedviko, katera je tako nizkega stanú. Je mar njegovo upanje tudi sedaj splavalo po vodi? Gorjé onim, ki so mu uničili zemeljsko srečo. Srd v njegovem srcu se oživi. Mračno gleda nekdanji bandit za grajskimi jezdecí, potem se pa urno podá po stopnjicah navzgor, navzgor, naravnost k Hedviki, katera naj mu prihodnjost določi.

XI.

Hedvika ni vedela, kam so urni jezdecii namenjeni. Zvedela pa je kmalu za tem od gozdarja, ki je ravno vstopil. Povedal je, da obhajajo neko svečanost na gradu Verneku, kamor sta tudi Felzek in njegov sin povabljeni. „Pa kaj nas to briga,“ nadaljuje lovec ter opazuje deklico z mračnim pogledom. „Marveč mi povej, kaj se je danes v jutro na vrtu v utici godilo, ker sem vaju tako nepričakovano iznenadil? Kaj je bil povod, da si mi tako urno odkrila ljubezen? Govori! Jaz hočem to vedeti.“

„Rudolfo“, odvrne resno Hedvika, „jaz ljubim resnico ter nočem tvojega zaupanja do mene z lažmi skruniti. Slušaj me mirno. — Mladi grof me ljubi in to v resnici; mir njegovih starišev mi je preveč svet, kakor da bi ga jim zamogla kaliti; zategadel ne vslišim nikdar njegove prošnje; kajti taka nehvaležnost do svojih dobrotnikov bila bi gotovo velika pregreha. Mene v srce boli, da moram tako govoriti, pa vedi, tudi jaz ljubim Julija.“

„Ljubiš ga! — Grom in strela!“ renči gozdar na pol nerazumljivo.

„Da, ljubim ga,“ ponavlja Hedvika. „Uže od prve mladosti sem se ga navadila takó zeló, da bi bila brez njega isto tako težko, kakor brez zraka, in umrla bi, ko bi to ljubezen morala opustiti. — Vendar pa ti hočem biti zvesta žena, vse dolžnosti natančno izpolnjevati, dokler ne stori smrt konec bolečinam zatrte ljubezni.“

„Ha, tacega mišljenja si tedaj!“ zavpije gozdar ter se zlobno nasmeje. In jaz sem mislil, da me ljubiš! Nespametnik, kako sem pač mogel sanjati o sreči, da me kako človeško bitje še ljubi? — Izgini, zadnje upanje do človeštva! Sedaj je vsa moja sreča splavala po vodi!“ Njegov glas je donel tako grozovito in prsi so se mu burno vzdigovale. Za čelo se prime, kakor bi imel v njem hude bolečine, zatem pa urno zdirja iz sobe.

„Rudolfo! kam kočeš? Za Boga, rotim te!“ vpije Hedvika na smrt preplašena. Toda mož ne čuje več njenih besedi. Kakor bi ga ves pekel preganjal, dirja po stopnicah navzdol, čez dvorišče in pri vratih ven. Še-le ko ga temota gozda sprejme v svoje naročje, vstavi dirjanje ter začne bolj polagoma stopati.

Bandit Rudolfo je nosil še vedno pičico dobrega v sebi. Pogled v lepo, nedolžno devico, oživil mu je zadnjo iskrico ljubezni, da je močno vsplamtela. Upanje, v boljšo prihodnost in v odpuščenje njegovih pregreh, svetilo je kakor zvezda v tamni noči. Ta zvezda je sedaj ugasnila; vse upanje je uničeno; ničesa mu ni ostalo več. Obup se je polastil sedaj zopet zlobne duše. Kaj naj pač še počné na svetu, ko mu je takó zadnji žar sladkega upanja ugasnil? Bi li ne bilo najbolje, nesrečnemu življenju konec storiti?

Ta misel mu je ugajala. Sname puško, ter jo pazno ogleduje, slednjič napne petelina, nastavi konec cevi na srce in hoče sprožiti, ko mu nepričakovano tuja roka puškino cev zagradi in proč porine.

Gozdar se jezno obrne, da vidi predrzneža, ki ga v izpeljavi storjenega sklepa moti. Ko pa moža ugleda, stopi za korak nazaj. „Canareto!“ zakliče ves iznenadjen.

„Me-li vendar še poznaš, Rudolfo?“ se smeje ropar.

„Kaj hočete?“ vpraša gozdar.

„Našega starega tovariša hočemo,“ mêní Canareto. „Vendar, povej mi, kako je mogoče, da si hoče bandit sam svoje življenje vzeti?“

Med tem pogovorom pristopilo je še nekaj drugih banditov iz goščave. „Kaj pomaga, če vam uzrok navedem?“ odvrne Rudolfo.

„Vi bi stvari ne umeli. Ne, ne, pač ne veste, kaj je obup. Smejete se mi! uzrok temu je le neka deklica ondi na gradu Felzeku, ki me je v tak položaj pripeljala.“

„Hm,“ godrnja Canareto, „pač mênim, da je med nami marsikaj tacih, katerim so se uže jednake stvari pripetile. — Gotovo si bil prevarjen?“

„Za vraga! bil sem,“ reče jezno Rudolfo. „Mislil sem, da me v resnici ljubi blago žensko bitje, a sedaj razvidim, da sem se varal, da sem bil le zaničevan.“

„Zaradi deklina, da je svojemu ljubemu nezvesta postala, hoče hrabri mož, stari bandit obupati?“ odvrne načelnik, „ne to bi bilo odveč; nezvestoba terja maščevanje, a ne obupa. Priložnosti, da se maščuješ, ti ne manjka. Čuli smo o velikih zakladih, ki se nahajajo tu gori v gradu Felzeku; prišli smo sem, da prejmemo tudi mi delež. Grad se mora nam še danes udati, poprej, kakor se grof s spremstvom vrne. Če nam pa hočeš pri težavnem delu svojo pomoč obljubiti in

nam odpreš velika vrata, bodi ti tretjina ropa v dar; deklico lahkó izpelješ in potem imaš vsega, kar ti le srce poželi.“

„Prisegel sem pač, deklica mora biti moja,“ reče Rudolfo počasno, kakor bi se bal predlog roparja vsprejeti.

„Bandit je mož beseda,“ pristavi Lorenzo urno. „Se hočeš mar še kaj premisliti?“

„Naj bode,“ odvrne Rudolfo. „Maščujte me, jaz vam bodem vodnik. Odpri vam bodem velika vrata, pa ne pridite prepozno; kajti grof je pri odhodu rekel, da se za časa vrne. Ko odzvoni večerni zvon doli v vasi in delavci iz gradú odidejo, tedaj prihitite. Podaj mi roko, Canareto, in priseži.“

„Prisezam! da pridemo gotovo in o določenem čusu,“ reče načelnik, ter krepko stisne Rudolfu roko. Na to se razide vrla roparska družbica. Gozdar jo ubere proti domu, roparji pa se začno pripravljati na odhod, kajti potem, ko oropajo grad, jim ni več biti v tej okolici.

XII.

Blagi ljudje v gradu pač ne sluté velike nevarnosti, katera jim preti. V grofinji sobi sedi Hedvika; v naročji jej leži pletkanje, katero je ravnokar odložila, ker se je uže mračiti pričelo. Dobra gospa, ki je s toliko ljubeznijo vzredila Hedviko, stoji pri oknu in zre ven v krasno, večerno naravo. „Kako krasen je pač poleten večer!“ prične grofinja. „Vse je tako tiho in mirno; luna razliva tako čarobno po samotni okolici svojo svetlobo in doli v goščavi prepeva večerni slavček svojo ljubezen. Stoletne lipe šepetajo skrivnostno v večernem hladu in visokih hribov sveteči se vrhovi, medlo odsevajo skozi vejevje tamnih jelk in smrek. Če tako-le pri oknu zamišljena stojim, vzbuja v meni prekrasna narava toliko lepih spominov pretekle mladosti. Ti spomini se čestokrat vračajo in zopet izbeže.“

„Samó sladki spomini?“ vpraša Hedvika in lahen izdihljaj prikipi jej iz prsi.

„Da, le sladki spomini, drago dete,“ odvrne milo grofinja. „Pač sem okusila marsikako grenkost, a bolečine in težave se

pozabijo; te minejo, spomin na srečne dni, pa nas spremlja do zadnje ure.“

„In če bi v človeškem življenji veselja ne bilo?“ pristavi Hedvika. „Oj, grofinja! mnogo cvetlic usahne, predno jih povijemo v venec.“

Z nežnim pogledom ozre se grofinja na Hedviko, potem pa nadaljuje: „Življenja pomlad urno mine: čas mladosti je treba pozabiti.“

„Pa nam vendar mladost ne prinaša zmiraj veselih ur. Pride trenotek, v katerem je človeku cel svet sovražen, da, sovražen je človek sam sebi!“

„Razumem te, dobro dete, kaj hočeš s temi besedami. Srce te je ovadilo, priča pa so svitile solzice v očeh.“

Globoko ginjena vsled grofinje milobe in ljubezni do nje, objame Hedvika strastno blago dobrotnico ter vsklikne: „Oj, dobra mati!“

„To sem ti pač,“ reče grofinja in pritisne Hedviko na prsi. „S to besedo izrazila si vse, kar bi ti bila jaz rada polagoma povedala. — Da, Hedvika, moja ljuba hčerka!“

„Preveč dobri ste, milostiva grofinja, jaz ne zaslužim tolike ljubezni!“

„Da te ljubim, to ljubezen pač zaslužiš. Hrabro si se borila s srcem, da nas nisi žalila. Sedaj vem vse. Prejmi očetov blagoslov, prejmi mojega; in Julij bode še danes objel in poljubil svojo nevesto.“

„Za Boga, mati! — jaz nevrednica!“ vpije Hedvika vsa osupnjena. „Ni mi več mogoče prenašati tolike blaženosti. Ne, — to so sanje!“

„Niso sanje, resnica je,“ zagotavlja grofinja. Take sreče pač nobena druga ne zasluži kakor Hedvika. Zapustim te. Moli večerno molitev, in Bog bode poslal mir tvojemu srcu. Lahko noč!“ Ljubko se ozre grofinja na Hedviko, dá jej še jeden poljubek, potem pa tiho zapusti sobo.

Hedvika pade na kolena pred sveto razpelo in moli večerno molitev; končavši jo, vstane urno, položi roko na srce, kakor da bi iskala v notranjem besedi, katerih nje usta ne morejo govoriti. Slednjič globoko vzdihne, iz prsi pa jej prikipé besede: „Kako sem srečna!“

„Saj pa jaz nisem srečen, dobro te razumem,“ spregovori pri vratih hripav glas.

Hedvika ni opazila, da bi bil kedo vstopil, tako zamišljena je bila. Preplašena se

ozre na prišleca. — „Vi ste tukaj, Rudolfo?“ reče z boječim glasom; „in tako hudó me pogledujete?“

„Si se li prestrašila nepričakovanega gosta?“ smeji se divje gozdar. „Povej mi vendar, kako je to, da si naenkrat tako srečna? Mar zató, ker me goreče ljubiš? Za vraga, ako bi bila to resnica — naj okamnim — prosil bi Boga še odpuščanja.

Strahotno zrê Hedvika v lovčev divji obraz. „Za Boga, Rudolfo, kaj pač name ravate?“ zakriči bolestno. „Kako pa izgledate: cel život se vam trese in oči se tako hudó iskré?“

„Ha, ha! ljubica, te je mar groza? Čuj, ura bije! skoraj se prične ženitovanje, gostje uže prihajajo in razsvetljave nam tudi ne bode primanjkovalo. Za malo trenutkov, stal bode ves grad v plamenu; kar je živega, mora umreti. Banditje bodo uže skrbeli, da jim nikdo ne uide. Jaz sem njih načelnik in ti si banditova nevesta.“

„O, Bog! ječi onemogla deklica. „To ni mogoče! Takó zlobnega srca ne more imeti človek. — Nesrečnež, če hraniš le še kak dober čut v sebi, poboljšaj se! Prosi angelja varha, da se zopet povrne; sedaj

je še čas, sedaj, dokler še ne nosiš krvne krivde.“

„Nespametnica!“ odvrne bandit, „tvoja opominjevanja so prazne besede; tvoj jok in zdihovanje ne omeči več srca starega bandita. Nekoč sem se pač povrnil iz grešne poti na pravo. Odpovedal sem se vsemu hudemu, poslušal sem svojo vést, v to mi je pomogla tvoja podoba; ti si mi bila vse na svetu, bila si jasna zvezda, ki si me vodila, kakor mornarja vodi svitla zvezda na širnem morji, da ne zaide v obup. A ta zvezda ni sijala meni, drugemu pač: Za mé je utonila in obup polastil se je moje duše. Če je to sedaj hudobni duh postal, pred katerim trepečeš: vedi, da je jedino le tvoja krivda.“

Neizrečen strah polasti se Hedvike, katera jokaje pade pred bandita. „Glej me tu pred tabo na kolenih, Rudolfo,“ prosi deklica. „Če bi te bila nekoč rešila pogube, stem, da bi postala tvoja žena! Goreče bodem molila in prosila Boga, da ti zopet popelje blagega angelja, ki te je zapustil; Bog bode mojo molitev uslišal in ti odpustil. Mirno in srečno bode najino življenje. Živa duša ne vé o tvoji preteklosti; jaz pa bo-

dem molčala, kakor grob. Zapovej, naj se roparji odstranijo iz dežele in jaz hočem srečno življenje pokopati ter prokletstvo, katero teži tvojo dušo, s tabo deliti, dokler Bog najinih prošenj ne usliši in nama ne odpusti.“

Besede nedolžne deklice, našle so nekak odmev v srcu nesrečnega bandita, skoro je bil zopet nekoliko ginjen, kar se začuje glasno piskanje piščali. Bandit se strese. „Prepozno je!“ reče odločno. „Ne morem več pomagati, če bi prav hotel. Glas piščali me opominja na grozno prisego, katero sem storil — peklu.“

Hedvika objame banditovi kolena, a on jo porine proč. Ropot se začuje. Stari Bernard prihiti ves bled v sobo in naznani, da so roparji ulomili vrtna vrata ter prosi Rudolfa, naj pokaže neustrašljiv pogum in hiti doli v vrt, da se bojuje z roparji, a on ide v stolp in zvoní zvon sile, da prihité ljudje v pomoč.

„Pot ti prihranim,“ odvrne Rudolfo z zlobnim posmehom ter porine starcu oster nož v prsi. „Morilci, morilci! Bog, kaj sem slatil,“ zaupije blagi starec izdihnivši svojo

dušo. Hedvika pa se zgrudi nezavestna na stol.

„Ha, zdaj se bode pričelo, delo bode šlo izvrstno izpod rok,“ vpije hudoba v človeški podobi. „Zopet sem stari grešnik; ta žrtev storila me je prejšnega morilca. — Banditova nevesta, slišiš, pripravi se, svatje pridejo; njih vrišč se čuje po gradu. — So uže tu!“

In res, v sobo prideró Canareto, Lorenzo in še nekaj drugih roparjev. Dva izmed njih, privlečeta onemoglo grofinjo v sobo. „Ha, ha! našega rokodelstva vendar še nisi pozabil,“ jame se Canareto divje smijati, ugledavši mrtvega Bernarda na tleh. „Ta ne bode več trave tlačil, vrzite ga iz sobe. Ali je še kaka duša v gradu, katero bi bilo dobro tudi seznaniti z nožem?“

„Še jedna ženska je,“ odvrne Rudolfo. „S to bode kratek račun,“ reče Lorenzo ter prime za nož, da bi ga porinil Hedviki v prsi, a krepek udarec z nogo pritisne na Lorenca, da nekaj korakov v stran odleti.

„Mar hočeš, da ti jaz nož v tvoje pregrešno telo zarinem?“ zavpije nekdanji gozdar z jeznim glasom: „vražji človek, to je moja nevesta!“

„Ne bodi tako nagle jeze,“ miri ga Lorenzo. Sem-li vedel, da je to tvoja nevesta?“

„Če ni ta, je pa una tamkaj v kotu,“ reče Canareto in potegne nož, da ga zabode nezavestni grofinji v srce. A v tem trenutku, popade Hedvika morilčevo roko. „Vrag, bodi usmiljen,“ upije bleda kakor zid, končaj mene, mesto grofinje!“ Na to krepko objame grofinjo, katera jo ljubó stisne k sebi. „Oj, draga hči, Bog nama bodi milostljiv!“ zdihuje silno preplašena.

„Lahko jo rešiš,“ reče Rudolfo, „ako se mi prostovoljno udaš in postaneš moja nevesta, potem naj se ji nič hudega ne zgodi.“

„Le hitro me vmorite,“ odvrne pogumno grofinja, s to pogodbo nisem zadovoljna.“

„Hedvika se za nekaj trenutkov ne more odločiti. Roparska nevesta biti, to je strašno, a vendar gre tu za življenje blage grofinje.

„Kaj čakaš?“ zakriči Rudolfo jezno. — „Porini nož, Lorenzo!“

„Stojte! za Boga svetega, stojte!“ zaupije Hedvika. „Mati, vi morate živeti! — Bandit, jaz sem tvoja žena!“

„Nikdar! ne smeš, draga Hedvika,“ brani grofinja.

„Dovolite mi, mati, jaz moram,“ vpije Hedvika, „sicer obupam.“

„Stori urno, kar misliš!“ ukaže Rudolfo z osornim glasom. „Nas ni volja tako dolgo čakati. Ti moraš z nami, da pokažeš zaklade!“

Še enkrat se objameti jokaje Hedvika in grofinja, potem se pa urno loči deklica od grofinje ter hiti, z gorečo bakljo v roki, izpolnjevati željo banditov.

Grof Felzek je hranil svoje zaklade in dragocenosti v močni kleti; to je gozdar vedel.

Hedvika se brez ovire podá z banditi v klet. Ko dospejo do kleti, odpró težke ključavnice in roparji, z bakljami v rokah, hité, ropa željni v podzemeljsko klet. Le Rudolfo in Lorenzo ostane zgoraj; Hedvika slo- neča na vratih, oči proti nebu obrnjene moli k Bogu za pomoč.

„Le pojdi Lorenzo za njimi,“ reče Rudolfo, „da nam nič ne uide; jaz hočem pa naglo vrtna vrata zapreti,“ ter hiti tja do

vrtnih vrat, katera so pustili roparji odprta in jih zakleni, da bi jih v tem poslu nikdo nepričakovano ne motil.

Hedviki, tresoči se od skrbi in strahu, pride hipoma srečna misel v glavo. Skoči po konci, zaloputne težka, železna vrata ter jih zakleni, ključ pa potegne iz vrat. Na to urno beži v bližnji skedenj, vžge z bakljo slamo, katera prične takoj z velikim plamenom goreti. Zopet se podá na dvorišče; a tu jo zapusté moči, vsede se na kamnito klopico ter s solznimi oči Boga prosi: „naj hrani vsaj tako dolgo roparje v kleti, da ljudje doli v vasi vidijo ogenj in prihité v pomoč!“

Uže gori skedenj; plamen se dviga visoko v nebo. Roparji so med tem uže nabrali dragocenosti in hočejo nazaj; a vrata so zaklenjena — krepki udarci po železnih vratih se čujejo, med njimi pa grozne kletve. V tem trenutku se povrne Rudolfo iz vrta. Vidi plapoleči ogenj, pa tudi močno trkanje v kleti zaprtih tovarišev. Hudó začne kleti ter se ozira na vse strani. Takoj opazi Hedviko, katera je v velikem strahu pozabila ključ proč vreči. „Ha, ti si,“ vpije razjarjen. „Izdala si nas. V ogenj, katerega si sama

prižgala, vrgli bodemo grofinjo, tebe pa hočem izročiti roparjem, naj storé s tabo, kar jim je drago.“

Iztrga jej ključ iz rok, vrže puško od sebe in hoče ključavnico odpreti. Zvon sile zapoje; še jedenkrat zbere Hedvika vse svoje moči, zgrabi na tleh ležečo puško ter krepko udari ž njo bandita po glavi, da se takoj mrtev zgrudi na tla. (Glej podobo str. 77.)

Ko se grofinja po tem strašnem prizoru nekoliko opomore, hiti k oknju, da bi še jedenkrat svojo rešiteljico vidila ter ravno vidi, kako je mlada Hedvika konec storila Rudolfovemu početji.

„Za Boga, Hedvika, kaj si storila?“ zaupije grofinja z oknja. Hedvika trepeča od strahú, gleda mrtvega bandita.

To je bila pa tudi njena zadnja moč. Roparji neprestano še zbijajo po vratih, plamen divje plapola v noč in zvon se tužno glasí. Od nikjer ni pomoči. — A čuj, doli pri vrtnih vratih se sliši močan hrup, kakor bi nekdo po vratih sekal; in res, za malo časa uže se čujejo glasovi, med njimi tudi Julijev in grofov. Obadva in še mnogo kmetov iz vasi, prihiteli so v pomoč.

Grofinja, zagledavši svojega soproga in sina leti jima nasproti ter reče: „Felzek, zopet te vidim, hvala Bogu! več jej ni mogoče govoriti.

„Kaj se je zgodilo; kaka nevarnost ti pa preti? govori!“ reče urno a boječe grof.

„Truma roparjev je v kleti,“ odvrne boječa grofinja. „Gotovo bi bila uže mrtva, če bi blaga Hedvika ne ugonobila in pobila grozovitega Rudolfa.“

„Za Boga! kaj vidim?“ zakliče Julij, ugledavši nezavestno Hedviko. „Ti še živiš, in gozdar leži pred tabo mrtev!“ Na to hiti Julij k Hedviki in jo strastno objame; ona odpre za malo časa oči in zre hvaležno v Julija, potem pa zopet oči zapré in pade Juliju v naročje.

„Moj Bog; umira! pomagajte!“ kliče Rudolfo v hudih bolečinah.

Grofinja se pripogne doli k Hedviki in jej gleda v bled obrazek. „Pustite jo nekaj časa, da se odpočije,“ reče grofinja milo. „Hud boj je bojevala. Kmalu se zopet zavé in ko se probudi, naj se probudi kakor tvoja nevesta. Bog naj blagoslovi vajino ljubezen.“

Da, prebudila se je Hedvika zopet, a ne kakor nevesta bandita, temveč kakor srečna zaročnica Julija grofa felzeškega.

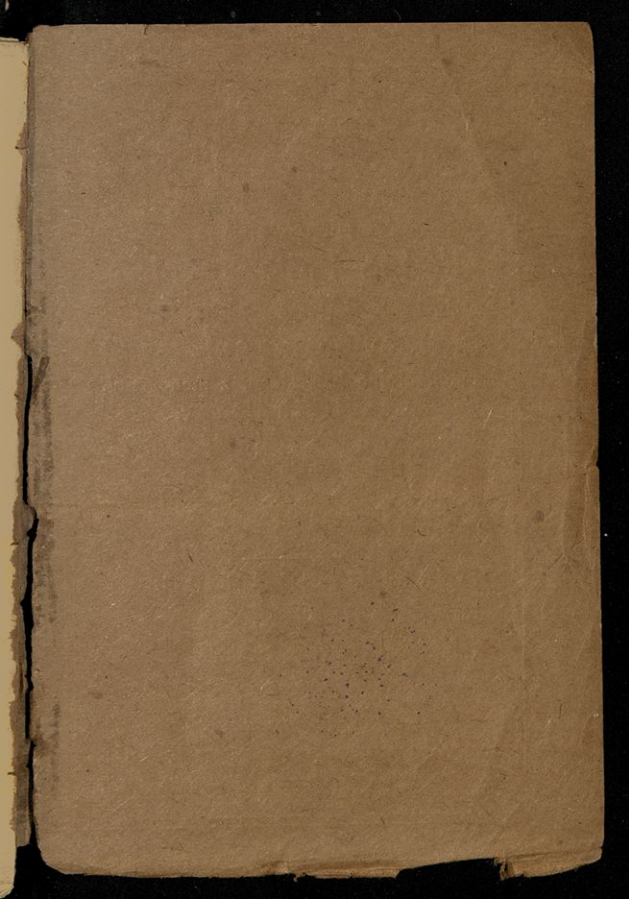
Bila je srečna; v neskaljeni ljubezni drug do drugzega, tekli so jima dnevi na mirnem gradu Felzek.

Roparji pa, kateri so takó nepričakovano v past zašli, prejeli so zasluženó kazen.

Stari grof je še doživel po tem strašnem dogodku, srečne in vesele dni, naposled mu nemila smrt pretrga nit življenja; in kmalu potem se tudi grofinja preseli v večnost; oba obžalovana in bridko objokovana od Julija in Hedvike in vseh bližnjih vaščanov.

Julij pa se je sam večkrat čudil in pripovedoval o veliki hrabrosti svoje soproge in Boga hvalil, da jim je dal pomoč o pravem času.

Anton Turk,
knjigovez v Ljubljani,
Dunajska cesta, h. šte. 3,
priporoča svojo

lastno knjigoveznico

in vsa v to stroko spadajoča dela,

—✻ **trgovino z papirjem** ✻—

mnogobrojno barvastega, z monogrami,
voščilnih listov,

držalov, peres, svinčnikov, črnila,
pečatnega voska,

kakor tudi vsakovrstne uže izdelane

molitvene knjige.

V tej založbi se tudi dobiva knjižica:

ANDREJ MOFER,

verni popis njegovega življenja, delovanja
in njegove junaske smrti v Mantovi l. 1810.

8°, 56 strani. · Cena 12 kr.

*Unanja naročila za vezanje knjig
se točno, hitro in po najnižji ceni izvršujejo.*